

verhaal, maken niet enkel de personages maar ook de acteurs tot wie ze zijn – en er is enige vergelijding tussen beide.

Op het feest van de ambassadeur doet de Somalische vluchteling geëmotioneerd zijn verhaal, een traumatische geschiedenis door drongen van geweld. Het is een beklijvend moment, waarop hij toch de buitenstaander blijkt te midden van de toeschouwerselite, omdat hij anders in de wereld staat. Het verhaal springt uit de band en stelt een grens aan het eeuwige nevenschikken van perspectieven in *Empire (Art & Politics)*, maar is dit het moment van de waarheid? Jamal Mataan mag dan al in het echte leven een Somalische vluchteling zijn die een gefictionaliseerde versie van zijn levensverhaal op de planken brengt, die achtergrond blijkt niet als dusdanig uit de voorstelling. Als we die gedachtegang omdraaien, zorgt dat overigens voor een onverwachte kijk op de andere personages en acteurs. De Amerikaanse acteur Davis Freeman bijvoorbeeld speelt een Amerikaanse wapenfreak, en die rol lijkt hem op het lijf geschreven – is dit enkel métier of reikt die vaststelling dieper? Er ontstaat dus geregeld een onbestemde zone tussen belichaming, fictionalisering en botte stereotypering, waarbij de zorgvuldige casting ook de ‘eigen’ taal van de acteurs subtiel aanwendt om duidelijk te maken hoe *unheimlich* nabij de realiteit van het globale kapitalisme eigenlijk is – het speelt onverwacht op in het lichaam, ook bij de toeschouwers die zich in het kristalpaleis bevinden.

Terwijl het feest ten einde loopt, krijgt de ambassadeur via zijn vrouw een bericht van de dokter – hij heeft prostaatanker. Door die plotse nabijheid van de dood valt hij voor een ogenblik uit alle rollen die hij voordien met verve speelde, van ambassadeur en gastheer over vader en echtgenoot tot filantroop en aanhanger van de lijfstijlcultus. Brengt het persoonlijke drama en het besef van eindigheid ook bescheidenheid ten aanzien van het eigen perspectief op de wereld en ten aanzien van de pijn van anderen?

5

Waar bevinden we ons, wanneer we kijken? Als toeschouwer kun je niet anders dan surfen op de verwarrende vloed aan situaties

© Superamas

en opinies, gevoelens en gedachten die Superamas in *Empire (Art & Politics)* voorschotelt, waarbij de weerstand tegenover clichés een treffende motor voor zelfobservatie blijkt. Niet het overzicht is waar Superamas op aanstuurt, maar tijdsdiagnostiek als onderdompeling in talrijke tegenstrijdige ervaringen, met de kleine waarheden en vele vragen die ze oproepen. De leden van Superamas zijn geen *believers*, ze hebben lak aan transparantie, gestolde waarheden of een afgelijnd ideologisch kader – kunst is voor hen pas kritisch wanneer ze analyse koppelt aan een niet-reduceerbare heterogeniteit. Met *Empire (Art & Politics)* weten ze die opvatting ook voorbij de ironische pose en zijn eeuwige relativeering te duwen – of toch net tot aan de rand ervan. Is het theater daarmee een plek voor verschilbelevissen?

De voorstelling eindigt met vuurwerk, een verbluffende reeks configuraties van licht en kleur. Het zoeklicht van de camera en de lichtgevende globes die het feest van de ambassadeur decoreerden – als symbolen voor de ont-hechting, het overzicht en de universaliteit die we met de Verlichting associëren – transformeren in duizend splinters, om op hun beurt als een afstandelijk spektakel neer te dalen in het theater. Alsof de aanblik hen buiten de tijd plaatst, verstijven de veertien performers, terwijl ze zich samen met de toeschouwers in de zaal vergapen aan die schitterende hemel boven hun kristalpaleis. ☹

DE ZOGENAAMD ‘UNIVERSELE’
TAAL VAN LICHAAMELIJK
VERLANGEN WORDT GETOOND
ALS EEN GROTESKE WAARHEID
WANNEER ALLE GASTEN DEEL-
NEMEN AAN EEN BRAZILIAANSE
DANS. DE SCÈNE HERINNERT
ONWILLEKEURIG AAN HET
RECLAMEFILMPJE ‘DO THE MOJITO
WITH BACARDI’, WAARIN DANS ALS
UNIVERSEEL COMMUNICATIE-
MIDDEL DE BEGEERTE KANALI-
SEERT EN SUBLIMEERT TOT
GLOBAAL EXOTISME.

Empire (Art & Politics) speelt in Buda op 5-6 december, in het Kaaitheater op 23-24, en in Vooruit op 30-31 januari. Info op www.superamas.com

1 <http://www.baulesch.at/fa1809/2003/index-e.htm>

2 Sloterdijk Peter, *Het Kristalpaleis. Een filosofie van de globalisering*, Amsterdam, 2006, p. 103

3 Cf. Frank Vande Veires analyse van het journaal als christelijk ritueel, in: *Neem en eet, dit is je lichaam. Fascinatie en intimidatie in de hedendaagse cultuur*, Amsterdam, 2005, pp. 209-210 en 224-225

4 Over de relatie tussen waarheidsverlangen en het documentaire in een artistieke context, cf. Holert Tom, ‘De verschijning van het documentaire’, *De Witte Raaf*, nr. 107, jan.-feb. 2004, pp. 17-20

5 Het reclamefilmpje is te zien op <http://www.youtube.com/watch?v=5RFxGn6C6ak>